

GRØNLANDS FRIMÆRKER

Af kontorchef *K. Lindskog*

Grønlands Postvæsen er blevet udførligt beskrevet i fuldmægtig Jens Fynbo's fortrinlige artikel i maj nummeret i 1957, og jeg skal her forsøge at supplere denne artikel ved at fremsætte en samlers synspunkter om Grønlands Postvæsen eller rettere om de grønlandske Pakke-porto-mærker og senere postfrimærker.

Den grønlandske interne posttrafik foregik indtil 1873 helt uden vederlag og kun ved forefaldende lejligheder, når rejsende eller ekspeditioner ankom og tog post og pakker med til næste anløbssted på deres rejserute langs kysten.

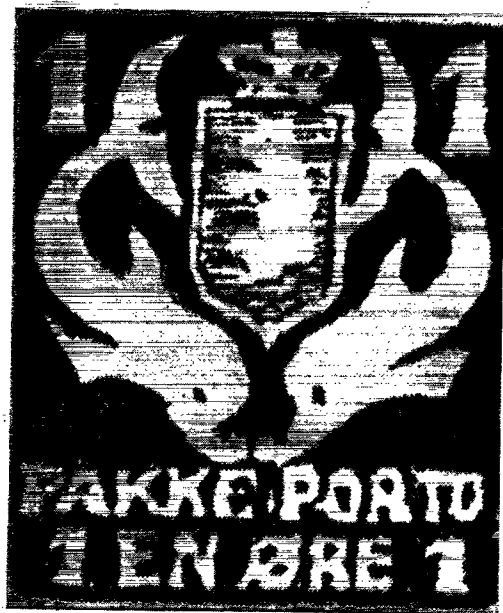
Den første officielle bekendtgørelse om ekspedition af post er fra 2. januar 1873, hvori der bl. a. står, at der fremsendes regelmæssige poster tre gange om året. Den kongelige grønlandske Handel indførte samtidig faste takster for befordring af sendingsgoods.

Besejlingen af Grønland var dengang ret vanskelig og begyndte for vestkystens vedkommende i marts måned og sluttede i oktober, men det første og sidste skib anløb kun de sydligste kolonier. - Østgrønland blev som regel kun besejlet en gang om året.

Den indre grønlandske posttrafik foregik f. eks. langs vestkysten med de forskellige fartøjer så som motorskonnerter og galeaser, der sejlede fra koloni til koloni. Der var også kajakpost, der hovedsagelig anvendtes til fremsendelse af officielle papirer fra landsfogedriet. Den foregik på den måde, at det første hold kajakmænd sejlede til nærmeste koloni, hvor posten blev overgivet til næste hold, hvorefter det første hold vendte tilbage. På den måde befordredes posten op langs hele vestkysten. Senere er der blevet postbefordring med embedsmændenes motorbåde, når de foretager tilsynsrejser rundt i distrikterne.

Ved kolonierne fra Holsteinsborg og opefter, hvor der holdes hunde, benyttes hundeslæden stadig meget som samfærdselsmiddel, såvel over land som over isen, når frosten i vinterens løb har islagt bugter og fjorde.

Breve og pakker blev i Grønland indleveret til kolonibestyrerne eller udstedsbestyrerne, der opbevarede forsendelserne til den første forefaldende lejlighed for

Udkast til Pakke-porto-mærkerne.

befordringen. I Danmark indleveredes posten til Grønlands Styrelse's kontor i København.

Den 22. april 1905 bekendtgjorde Direktoratet for den kongelige grønlandske Handel, at Indenrigsministeriet under 19. april havde resolveret:

- a. at Fragtpræmien af Sendingsgods til Grønland med Direktoratets Skibe fremtidig bliver at ansætte til 1 Øre pr. Pund af Godsets Vægt, og
- b. at den tidligere portofri Forsendelse til Grønland af Pakker, der *ikke* passerer Postvæsenet, men indleveres paa Direktoratets Kontor, bortfalder, idet der for saadanne Pakker af Af-senderen vil være at erlægge en Porto af 1 Øre pr. Pund af hver Pakkes Vægt, dog ikke under 10 Øre pr. Pakke ...

Ovenstaaende Regler træder i Kraft fra og med 1. Maj 1905.

Det var meningen samtidig at indføre brevporto, men Generaldirektoratet for Post- og Befordringsvæsen henviste til postlovens § 1, hvor det er anført, at postvæsenet har eneret til opkrævning af gebyr for brevpost. Som følge heraf befordredes brevfor-sendelser til og fra Grønland fortsat vederlagsfrit, og denne portofrihed ophørte først ved postfrimærkernes indførelse i december 1938. - Den interne postfor-sendelse af kort og breve forblev portofri indtil 1. juni 1958.

Der skulle nu fremstilles kvitteringsmærker for betalingen af postpakkerne, og det blev overdraget kunstmaleren Gerhardt Heilmann at udarbejde en tegning til disse mærker.

Den 7. juni 1905 fremsendte firmaet H. H. Thiele's bogtrykkeri nedenstående brev til direktør Carl Ryberg, Den Kgl. grønlandske Handel:

Vedlagt har jeg Fornøjelsen at fremsende Farveprøver paa de tre grønlandske Porto-Mærker. Farverne er valgt af Kunstneren (Herr Gerh. Heilmann) og virker efter min Mening overordentlig fint og smukt. Det ville være mig meget kært, ifald Direktøren kunne acceptere dem. Mærkerne vil altsaa efter Aftale blive trykt i Ark a 25 Stk. og Fældningen af de nødvendige Klicheer er i fuld Gang.

Det er Meningen, at Mærkerne skal perforeres og gummieres. Jeg imødeser nu gerne Deres ærede Trykordre med Opgivelse af Antal Ark a 25 Stk. for hver Værdi.

Med Højagtelse - Ærbødigst - H. H. Thiele.

Den 9. juni fremsendtes så et brev fra Den Kgl. grønlandske Handel med den første trykordre på Pakke-porto-mærker:

Idet man herved tjenstligt meddeler Dem, at man kan acceptere de anvendte Farver paa Pakke-Porto-Mærkerne, skal man bede Dem levere 400 Ark 10 Øres Mærker - 200 Ark 5 Øres Mærker - 400 Ark 1 Øres Mærker - alle perforerede og gummierede.

Carl Ryberg.

Pakke-porto-mærkerne er af format 33×40 mm og bærer foroven inskriptionen *Pakke-Porto*, herunder Grønlands kronede våbenskjold med isbjørnen og nederst værdiangivelsen.

Det første trykoplæg antages at være på hele ordren for 1 øres mærkerne, hvorimod der i første omgang kun er trykt 80 ark 5 øres mærker og det dobbelte af 10 øres mærkerne. Mærkerne er perforerede i takning $12\frac{1}{4}$, hvilket vil sige, at der er godt 12 huller på 20 mm. Mærkerne fra det første trykoplæg kendetegnes på det let tonede svære papir og det gullige ofte stærkt krakkelerede gummi.

I slutningen af juli måned udsendtes det første trykoplæg af Pakke-porto-mærkerne til kolonierne i Grønland, og der blev fremsendt 92 ark 10 øres og 46 ark 5 øres samt 92 ark 1 øres mærker fordelt til 13 kolonier samt til udstedet Prøven og handelspladsen Ivigtut. De små kolonier fik kun 2 ark 1 øres og 10 øres mærker og 1 ark 5 øres mærker, og det højeste antal til en enkelt koloni blev fremsendt til Godthåb med 16 ark 1 øres og 10 øres samt 8 ark 5 øres mærker.

Ved trykning af restordren i 1912 blev der anvendt mindre ark af mellemsvært hvidt papir forsynet med hvidt let krakkelerende gummi. Mærkerne er fremstillet med utakket arkrand, hvorved arkene kommer til at bestå af 4 hjørnemærker med to utakkede sider, 12 randmærker med een utakket side, samt 9 centrumsmærker med takning $12\frac{1}{4}$ på alle fire sider.

Det viste sig at være vanskeligt at sælge Pakke-porto-mærker med utakket rand til frimærkesamlerne, og i 1918 blev restoplaget af disse ark derfor optakkede, så de fik takning på alle fire sider.

Optakningen blev imidlertid foretaget i den på daværende tidspunkt anvendte takning 1 1/2, og der fremkommer derved de meget sjældne og interessante mærker med blandet takning.

Der er ved at blive udarbejdet et katalog over Pakke-porto-mærkerne, hvor mærkerne er opdelt i de forskellige trykoplæg med anførelse af omtrentlige udgivelsestidspunkter. Der findes mange typiske varianter på mærkerne, der er trykt med forme sammensat af 25 løse stereotypier (5 x 5). Disse stereotypier blev arrangeret påny ved hver trykning, hvorfor de anførte varianter ikke altid har samme placering i arkene. Dette forhold har lettet katalogiseringen en hel del, ligesom det store statistiske materiale fra Grønlands Styrelse har været til meget stor hjælp.

Skal man opstille en katalogisering af f. eks. 5 øre i takning 1 2/4, vil den komme til at se sådan ud:

1905. Svært tonet papir forsynet med tyk gullig, ofte stærkt krakkelerende gummi. Mærkernes farve er ofte stærkt kornet.

Mørk rødbrun med takning 1 2/4 på alle fire sider.

Nr. 1 i arket med lille farveplet på ydersiden af venstre rammelinie lige ud for den brune del af venstre bølge.

Nr. 2 lille brun farveplet over bjørnens snude.

Nr. 4 to små skår i ydersiden af højre rammelinie, et ved nederste måge, et ved 5-tallet samt lille indhug i undersiden af venstre bølge.

Nr. 5 tyndt brud på øverste rammelinie over P i *Pakke* samt stort skår i ydersiden af underste rammelinie under venstre 5-tal.

Nr. 8 skår i ydersiden af højre rammelinie ud for 5-tal, SØ-hjørne af rammelinien lettere afrundet.

Nr. 9 brun hage på venstre bølge.

1912. Mellemsvært hvidt papir forsynet med hvidt let krakkelerende gummi.

Mærkernes farve er nærmest fløjelsagtig.

Lysbrun med takning 1 2/4 på alle fire sider.

Nr. 1 utakket foroven og venstre side.

Nr. 2 - 3 - 4 utakket foroven.

Nr. 5 utakket foroven og højre side.

Nr. 6 utakket venstre side og brun hage på venstre bølge.

Nr. 7 to små skår i ydersiden af højre rammelinie, et ved nederste måge, et ved 5-tallet samt lille indhug i undersiden af venstre bølge.

Nr. 11 - 16 utakket venstre side.

Nr. 10 - 15 - 20 utakket højre side.

Nr. 18 lille farveplet på ydersiden af venstre rammelinie lige ud for den brune del af venstre bølge.

Nr. 21 tyndt brud på øverste rammelinie over P i *Porto*, samt stort skår i ydersiden af underste rammelinie under venstre 5-tal, utakket venstre side og forneden.

Nr. 22 - 23 utakket forneden.

Nr. 24 lille brun farveplet over bjørnens snude og utakket forneden.

Nr. 25 skår i ydersiden af højre rammelinie ud for 5-tal, SØ-hjørne af rammelinien lettere afrundet samt utakket højre side og forneden.

1918. Officiel optakning af andet trykoplags restoplag.

Nr. 1 optakket foroven og venstre side.

Nr. 2 - 3 - 4 optakket foroven.

Nr. 5 optakket foroven og højre side.

Nr. 6 - 11 - 16 optakket venstre side.

Nr. 10 - 15 - 20 optakket højre side.

Nr. 21 optakket forneden og venstre side.

Nr. 22 - 23 - 24 optakket forneden.

Nr. 25 optakket forneden og højre side.

Mærkerne nr. 6, 21, 24 og 25 findes med de under 1912 anførte variationer samt med optakningen. På mærkerne nr. 7 og 18 kan man jo ikke se, om de er fra et ark med utakket eller optakket yderrand.

Mærkerne kan desuden samles i ubrugt stand samt med afstempling i Grønland eller ved kontoret i København. Da de delvis utakkede og optakkede mærker kan samles i otte forskellige eksemplarer, har det bevirket, at de efterhånden er ret sjældne, og de optakkede mærker er selvfølgelig de mest sjældne.

I 1916 blev der trykt et nyt oplag af Pakke-porto-mærkerne, samtidig med at der blev udsendt flere værdier, nemlig 2 øre, 15 øre og 20 øre. Mærkerne er også her fremstillet i bogtryk hos H. H. Thiele, men takningen er ændret til 11½.

Ved denne trykning af suppleringsværdierne 2, 15, 20 øre samt af 1 øre er anvendt samme slags små ark som ved andet trykoplæg af den første ordre. Disse mærker forekommer således også med delvis utakket og optakket yderrand.

De senere tryk er fremstillet med takning af mærkerne på alle fire sider, men marginen omkring arkene varierer i bredden, ja de sidste tryk er tilmed med margin af samme størrelse som selve Pakke-porto-mærkerne.

I „Beretninger vedrørende Grønlands Styrelse“, nr. 1 i 1945, findes en glimrende redegørelse for det grønlandske postvæsen og statistiske oplysninger om Pakke-porto-mærkerne. Disse oplysninger er givet i en let overskuelig tabelform, og det glædede samlerne meget, at de senere blev udsendt i særtryk, da de indeholdt en hel del oplysninger, der har været til stor værdi for samlerne og for katalogiseringen af mærkerne.

Ud fra denne statistik har man forsøgt at opdele oplagstallene til de forskellige tryk, og man er kommet til følgende for mærkerne med takning 1 1/2.

1 øre	olivengrøn	fremstillet i 4 tryk	ialt 56.525 mærker.
2 øre	gul	fremstillet i 3 tryk	ialt 37.625 mærker.
5 øre	brun	fremstillet i 3 tryk	ialt 32.500 mærker.
10 øre	blå	fremstillet i 4 tryk	ialt 58.125 mærker.
15 øre	violet	fremstillet i 3 tryk	ialt 28.125 mærker.
20 øre	rød	fremstillet i 7 tryk	ialt 344.375 mærker.

Det meget store oplag for 20 øres mærkernes vedkommende henføres til dette mærkes store anvendelse i Grønland som sparemærke, idet der heraf ialt er brugt 273.200 mærker i sparebøgerne. De øvrige værdier af Pakke-porto-mærkerne er også benyttet som sparemærker, og det er blevet opgivet, at ca. 98 % af de i Grønland solgte mærker er anvendt som sparemærker.

I almindeligt cirkulære af 14. marts 1930 står:

Under Henvisning til det f. A. udsendte almindelige Cirkulære af 22. Juli 1929 angaaende den paatænkte forhøjelse af Taksterne for Postpakker og Sendingsgods meddeles, at der fra og med Paabegyndelsen af Besejlingen i indeværende Aar er fastsat følgende Takster for saadanne Forsendelser:

Postpakker indtil 10 kg, som indleveres paa Styrelsens Kontor, koster i Porto for en Vægt af			
indtil 1 kg . . .	1 Kr. 10 Øre	fra 1— 3 kg . . .	1 Kr. 70 Øre
fra 3—5 kg . . .	1 Kr. 90 Øre	fra 5—10 kg . . .	3 Kr. 40 Øre

Den betydelige takstforhøjelse medførte udsendelsen af nye suppleringsværdier af Pakke-porto-mærkerne. Denne 3. udgave blev også trykt i bogtryk hos firmaet H. H. Thiele, og takningen er stadig 1 1/2.

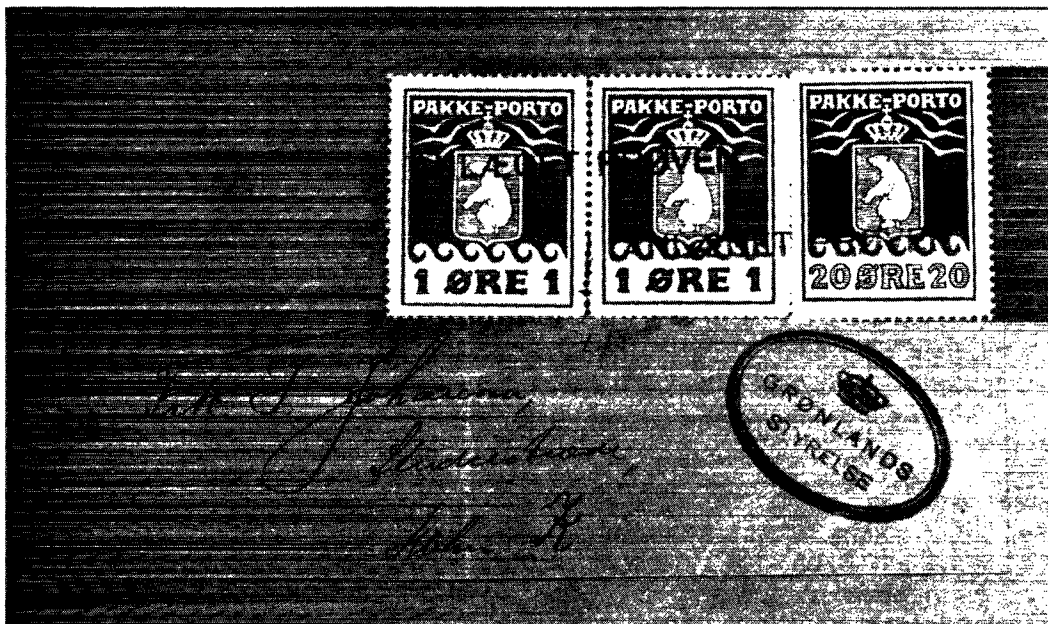
Der er kun fremstillet et tryk af disse mærker, men på grund af flere papirkvaliteter falder mærkerne forskelligt ud, og oplagstallene er iflg. Grønlands Styrelse:

70 øre	violet	ialt 15.625 mærker.
1 kr.	okkergul	ialt 50.000 mærker.
3 kr.	brun	ialt 15.000 mærker.

I 1936 blev der trykt et nyt oplag af 70 øre og 1 krone's værdierne. Mærkerne er denne gang fremstillet i litografi hos firmaet Andreasen og Lachmann. Tegningen til denne udgave er noget anderledes, idet bogstaverne i *Pakke-Porto* er blevet ændret, ligesom korset på kronen er lidt mindre, og skraveringen i våbenskjoldet er finere udført med parallelle linier. Takningen er 10 3/4.

70 øre	violet til mørk-rødviolet	ialt 25.500 mærker.
1 kr.	orange til mørk-orange	ialt 25.500 mærker.

Mærkerne er trykt i dobbeltark - 1 ark af hver værdi - med begge farver på een gang ved hjælp af en skilleplade i farveværket, og ved enkelte ark kan der

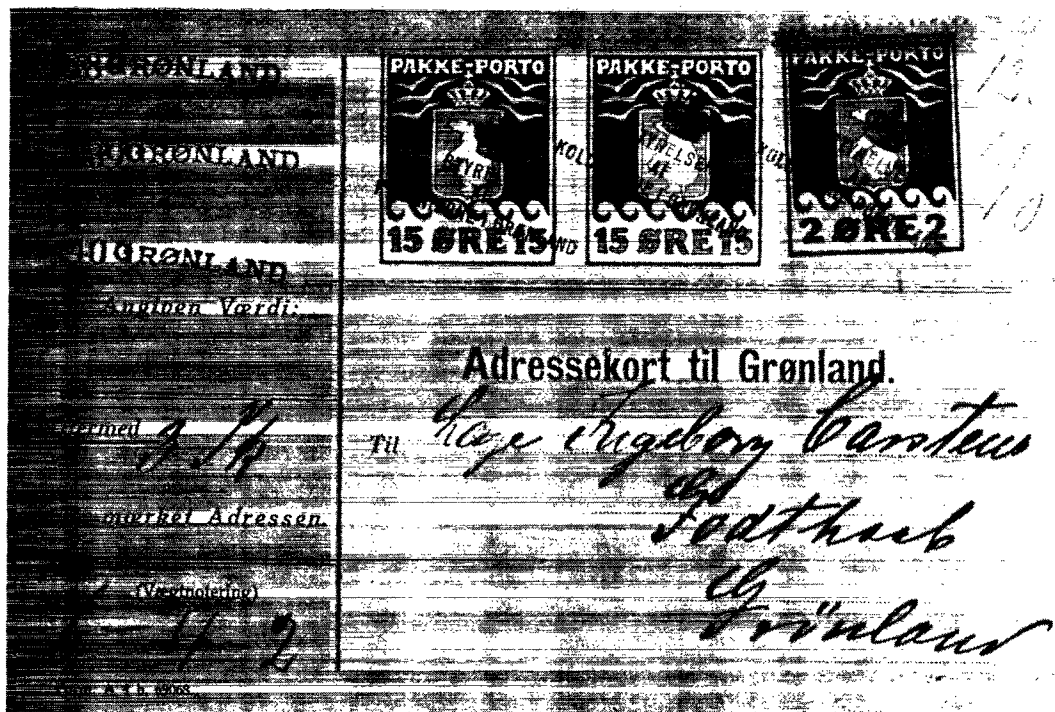
Pakkeomslagspapir påklæbet Pakke-porto-mærker.

på grund af unøjagtig beskæring ses en farvet streg i arkranden i den ene side, den hidrører fra midterpartiet af dobbeltarket. Ligeledes er der i højre arkrand på 70 øres og i venstre arkrand på 1 kroners mærkerne omtrent mellem 2. og 3. mærkerække en lille halvcirkel med centrum i mærkernes farver. Disse halvcirkler er anvendt som indstillingsgrundlag for takkemaskinen.

Disse to mærker findes også i utakkede eksemplarer, idet der på trods af en del skriverier om sagen i dagbladene i januar måned i 1938 alligevel er sluppet 1 ark af hver værdi ud til salg. - Der har oprindeligt været 5 ark af hver værdi, der henlå i utakket stand. Sagen blev gennem dagbladene forelagt Grønlands Styrelse, der senere meddelte, at det var besluttet at tilintetgøre mærkerne, men som anført er der alligevel udsendt nogle eksemplarer heraf til samlerne.

Den sidste udgave af Pakke-porto-mærkerne blev trykt i efteråret 1937, og denne gang blev de gamle forme fra Thiele anvendt til trykningen med undtagelse af klicheerne til 10 øre's mærket, hvortil der af en eller anden grund er fremstillet nye forme. Trykningen blev foretaget hos firmaet J. H. Schultz A/S. Mærkerne er trykt på hvidt papir og forsynet med hvidt Gummi. Takningen er 10 $\frac{1}{2}$.

10 øre	grønblå	ialt 25.000 mærker.
20 øre	klar rød	ialt 25.000 mærker.
70 øre	violet	ialt 25.000 mærker.
1 kr.	okkergul i nuancer	ialt 25.000 mærker.

Adressekort til Grønland i Form. A 4 b 69068.

For nærmere at illustrere, hvorledes forsendelsen af pakker til og fra Grønland foregik i praksis og dermed også brugen af Pakke-porto-mærkerne skal anføres nedenstående eksempler herfor:

1. En pakke, indleveret på et hvilket som helst postkontor, blev frigjort med de almindelige frigørelsesmidler (frimærker) for forsendelsen til Grønlands Styrelse's postkontor i København.
Her blev den forsynet med grønlandsk pakkenummer og opført på pakkepost-listen. Adressekort blev udskrevet og påklæbet den endnu ikke erlagte porto for forsendelsen til Grønland.
Senere er almindelige danske adressekort blevet påklæbet såvel danske frimærker som Pakke-porto-mærker til frigørelse af forsendelsen fra København til Grønland, og Pakke-porto-mærkernes beløb er så opkrævet hos modtageren i Grønland.
Pakken påførtes en liste over porto-efterkrav. Pakken blev først udleveret efter betaling af portoen fra København til Grønland.
2. Indleveredes pakken direkte til Styrelsens kontor i København betaltes por-

toen af afsenderen. Adressekort blev udstedt og påklæbet Pakke-porto-mærker, og pakken påførtes den almindelige liste over pakkepost.

3. Pakker fra en offentlig institution i Danmark til en offentlig institution i Grønland frigjordes på adressekortet med frimærker for forsendelsen til Grønlands postkontor i København. - De nye adressekort blev ikke påklæbet Pakke-porto-mærker, da sådanne forsendelser var portofri, og adressekortene blev blot afstemplede med kontorets stempel.
4. Såfremt sådanne pakker indleveredes på kontoret i København, blev der blot udfærdiget et adressekort, der afstempledtes med kontorets stempel.
5. Forsendelserne fra Grønland blev påklæbet Pakke-porto-mærkerne på selve pakken, hvor de blev afstemplede med koloni- eller udstedsstemplet. Sådant indpakningspapir forsynet med Pakke-porto-mærker afstemplede i Grønland og ankomststemplede ved siden af mærkerne med Styrelsens stempel i København er meget sjældent, da sådant papir i de fleste tilfælde er blevet tilintetgjort med det samme, eller også er mærkerne blødt af ved pakkens modtagelse.

De først benyttede adressekort havde intet nummer. Derefter kom der et oplag med nummer forneden 47395, og endelig var de påtrykt Form. A 4 og derefter a, b, c, d, e, f, g, h, i, samt et femcifret nummer. - Postvæsenets almindelige adressekort er anvendt i nogle tilfælde for forsendelser, der er blevet indleveret dertil.

Pakke-porto-mærkerne findes afstemplede med de forskellige stempler fra Styrelsens kontor i København. Her blev der først benyttet det såkaldte „skjoldstempel“, der er fremstillet efter samme tegning som midterpartiet på Pakke-porto-mærkerne, nemlig skjoldet med isbjørnen og kronen over skjoldet.

Derefter findes de forskellige stempler først med tekst: *Adm. for Kol. i Grønland - Administrationen for Kolonierne i Grønland* - og så *Styrelsen af Kolonierne i Grønland* for at slutte med teksten: *Grønlands Styrelse*. - Alle disse stempler findes i forskellige størrelser og bl. a. med forskellige tegninger af kronen, der således er registreret i seks forskellige udgaver.

Stemplerne, der blev brugt ved kolonierne og udstederne i Grønland, er meget forskellige af udseende. Der er anvendt selve navnet i almindelige blokbogstaver med eller uden ordet *Kolonien*, ligesom der også findes meget smukke stempler i oval ramme med koloniens navn og skjoldtegningen i midten af stemplet. Fra Julianehåb er kendt sådanne stempler i to forskellige udførelser, det ene med den siddende isbjørn og det andet med en stående isbjørn.

Koloni-stempel.

Avane-stempel.

Udsteds-stempel.

Stemplerne fra udstederne er enten almindelige gummistempler med navnet eller også - udstedet og navnet i en vandret linie, eller også står navnet i en vandret oval med eller uden krone over navnet.

Langt den overvejende del af de Pakke-porto-mærker, der er opsat og afstemplede i sparemærkebøgerne, er afstemplede eller annullerede med nummerstempler, hvor der står nr. 00 og ordet „avane“ nedenunder. Dette ord betyder „Nord“, og de er anvendt ved kommunerne i Nordgrønland, og det anførte nummer kan henføres til en af de derværende bopladser etc. - Der kan således forekomme numrene fra 1 til 38, svarende til kommunernes numre i Nordgrønland, men enkelte af disse numre, f. eks. nr. 10, 14, 15, 21, 23, 25, 26, 30 og 34, er endnu ikke fundet anvendt.

En del mærker er kun annullerede ved overstregning med blåkridtsblyant, medens de almindelige udstedsstempler er anvendt i ganske enkelte tilfælde.

Som tidligere omtalt blev der ikke indført brevporto, og alle forsendelser af breve og kort fra det ene sted til det andet i Grønland såvel som forsendelser til Grønlands Styrelses kontor i København blev derfor ikke frankerede. - Derimod blev forsendelser udover Københavns kontoret frankeret med almindelige danske frimærker til frigørelse af portoen fra kontoret til bestemmelsesstedet.

En del ældre danske frimærker blev gjort ugyldige til frankering fra den 1. januar 1927. Der var længe forinden sendt meddelelse herom til postkontorerne, således at det kunne lade sig gøre at få eventuelle beholdninger af de omtalte frimærker ombyttede med andre kurserende mærker.

Man havde dog glemt at give kolonibestyrerne i Grønland samme meddelelse, og hen på foråret 1927 fremkom der således forsendelser fra Grønland med de

ugyldige frimærker. - Da man ikke kunne „straffe“ hverken afsender eller adressat for postvæsenets forglemmelse, blev der fremstillet et gummistempel med teksten: Fra Grønland - Frimærkerne er gyldige.

Det blev påstemplet disse forsendelser ved siden af frankaturen, og forsendelserne blev således ikke sat i strafporto.

I dette tilfælde blev de ugyldige mærker gjort gyldige igen, men vi skal senere høre om det modsatte tilfælde også for Grønlands vedkommende.

Der blev så den 30. maj fremsendt meddelelse til kolonibestyrerne, og det anførtes heri, at gyldigheden kun var gældende for forsendelser, der blev hjemsendt med anden og tredje rejse. Med det sidste skib på tredje rejse skulle samtlige eventuelle restbeholdninger hjemsendes.

Den 10. august 1935 udsendte Kap York Stationen Thules kontor i København følgende meddelelse:

Breve, Brevkort og Pakker, som afsendes fra Thuledistriktet i Grønland, kan fremtidig kun frankeres med de for Distriktet fremstillede, særlige Frimærker, som er udstedt, fordi der af statistiske og regnskabsmæssige Grunde skal erlægges en særlig Porto for Søbefordringen til og fra København. Denne Porto udgør - uanset Bestemmelsesstedet -:

Breve 10 Øre pr. 50 gr. - Brevkort 10 Øre pr. Stk. - Pakker 45 Øre pr. 3 kg (Vægtmaksimum 10 kg). Forsendelser over 10 kg beregnes som Sendingsgods.

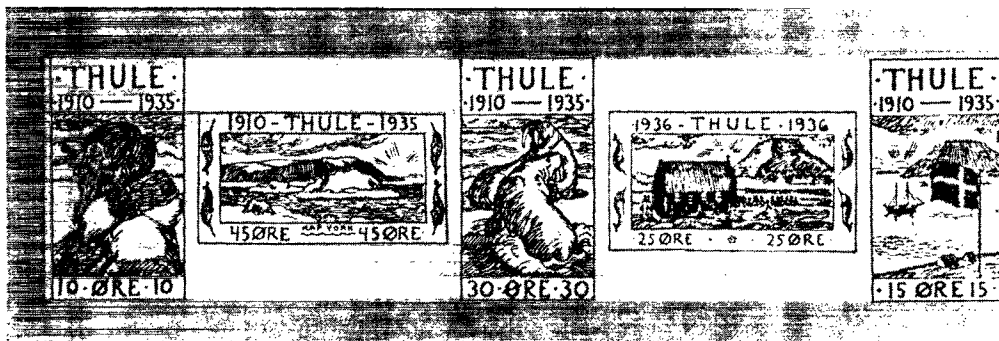
Forsendelser af nævnte Arter, som afhentes på Thule-Kontoret i København, eller som er bestemt til den under Grønlands Styrelse hørende Del af Grønland, frankeres kun med foran nævnte Porto. Forsendelser til andre Steder frankeres tillige med indenrigs Porto, for hvis Paalydende de ved Afgangen fra Thuledistriktet frigøres gennem tilsvarende Beløb i Thule-Frimærker. Ved Ankomsten til Kontoret i København opfrankeres de med danske Postfrimærker for den videre Portos Vedkommende.

Tilsvarende Regler gælder for Forsendelser med Befordringen fra København til Thuledistriktet, idet den paagældende Porto tilsvares ved Thule-Frimærker, der faas paa Kontoret i København, Rømersgade 3, og i Postvæsenets Salgskontor for Frimærkesamlere.

Mærkerne er tegnet af kunstneren Knud Kyhn, og de blev udsendt i følgende værdier: 10, 15, 30 og 45 øre, og i 1936 udsendtes et mærke med værdien 25 øre.

I foråret 1936 begærede Grønland sig indmeldt i verdenspostunionen. Grønland var endnu en dansk koloni, og det kunne derfor lade sig gøre som sådan at udstede egne frimærker og blive medlem af verdenspostkonventionen. Godkendelsen kom i juli 1937, og man gik i gang med at forberede udsendelsen af postfrimærker for Grønland.

Kap York Stationen Thule's mærker.

Der foreligger udkast til en serie frimærker med teksten *Danmark* og undertekst *Grønland*, og så vidt jeg ved, stammer de fra en konkurrence, der har været afholdt af Tegnerforbundet. Mærkerne opfylder, som det ses af gengivelserne på næste side, ikke helt de krav, der stilles til postfrimærker, og de er heller ikke blevet benyttet.

Det blev overdraget kunstmaleren greve Harald Moltke at udarbejde udkast til den første frimærkeudgave for Grønland.

De små værdier bærer billedet af kong Christian X i Generaluniform, visende isbjerge i baggrunden. Takningen er $12\frac{3}{4}$, og der er anvendt den almindelige danske frimærkestørrelse. Mærkerne blev trykt i ark med 100 stk. (10×10). De har ingen vandmærke. De store værdier 30 øre og 1 krone viser billedet af en isbjørn med ødemarken i baggrunden, og disse mærker er i halvanden dansk størrelse og trykt i ark med 50 stk. (10×5). Mærkerne blev fremstillet i stålстик af Generaldirektoratet for Post- og Telegrafvæsenets eget trykkeri.

Efter udkastets godkendelse blev der fremstillet en arbejdstegning i ti gange naturlig størrelse. Den nedfotograferedes til frimærkets naturlige størrelse spejlvendt til en blød stålplade, og det fremkomne billede danner så grundlag for gravørens arbejde, der blev udført af gravør Johs. Britze.

Linierne i mærket graveres ned i stålet, og der sendes aftryk af gravuren, der kaldes ur- eller modermolette, til Generaldirektoratet og til kunstnerens godkendelse, hvorefter moletten hærdes og anløbes.

Under meget stærkt, regulerbart tryk rulles en rund reliefmolette af blødt stål over den hærdede urmolette. Reliefmoletten hærdes og anløbes og anbringes så i prægemaskinen, hvor gravuren under stærkt tryk rulles mod trykcylinderen og præger mærkerne i cylinderens tynde galvanisk, udfældede komprimerede kob-

De første udkast til grønlandske frimærker.

berlag. Derefter forsynes cylinderen med et blankt udfældet kromlag og er nu klar til trykningen. Der fremstilles to normalark frimærker ad gangen.

Den 17. september 1938 udsendte Statsministeriet en bekendtgørelse angående postforbindelsen mellem Grønland og Danmark og udlandet. Meddelelsen, der findes aftrykt i tidsskriftet for maj 1957, blev fremsendt til landsfogederne samt til inspektøren for Østgrønland.

Der blev samme dato udsendt et cirkulære om oprettelsen af de første poststationer, og det lød således:

Styrelsen skal herved i medfør af Bestemmelsen i § 4 i Statsministeriets Bekendtgørelse af Dags Dato angaaende Postforbindelsen mellem Grønland og Danmark samt Udlandet fastsætte, at der oprettes Poststationer paa de til nedennævnte Institutioner hørende Kontorer:

Kolonierne Julianehaab, Frederikshaab, Godthaab, Sukkertoppen, Holsteinsborg, Egedesminde, Christianshaab, Jacobshavn, Ritenbenk, Godhavn, Umanak, Upernavik og Angmagssalik. Handelsstederne Kutdligssat, Marmorilik, Thule og Scoresbysund. Udstedet Prøven samt Kontrollørerne ved Ivigtut og Færingehavnen.

Samtlige poststationer blev forsynet med dagstempler af den almindelige danske type, men uden klokkeslet på midterbjælken. - I stemplet fra *Færingehavnen* er anført klokkeslettet 10,00, og det må vel være af ret ringe betydning, når dette står fast hele døgnet, og eftersom det tager posten en halv snes dage at komme frem til Danmark.

Den officielle udgivelsesdag for frimærkerne var den 1. december 1938, men de er blevet afstemplede med forskellig dato, alt efter hvilken koloni afstemplingen er fra. Det kan oplyses, at den tidligste dato for afstempling er 18.-11. 1938 fra Holsteinsborg og fra Kutdligssat. Førstedagsafstemplingen for den sidste poststation - Thule - var den 1.-1. 1940, og disse forsendelser hjemkom med censurstrimmel på bagsiden fra Oberkommando der Wehrmacht.

Det første trykoplæg er uden fabriktionsnummer i marginalen, men de senere tryk er med fabriktionsnummer på arkene:

1 øre	sortgrøn	Chr. X	uden - nr. 655, 699, 788.
5 øre	vinrød	Chr. X	uden - nr. 700.
7 øre	grøn	Chr. X	uden -
10 øre	violet	Chr. X	uden - nr. 657.
15 øre	rød	Chr. X	uden - nr. 656.
30 øre	blå	Isbjørn	uden -
1 kr.	brun	Isbjørn	uden -

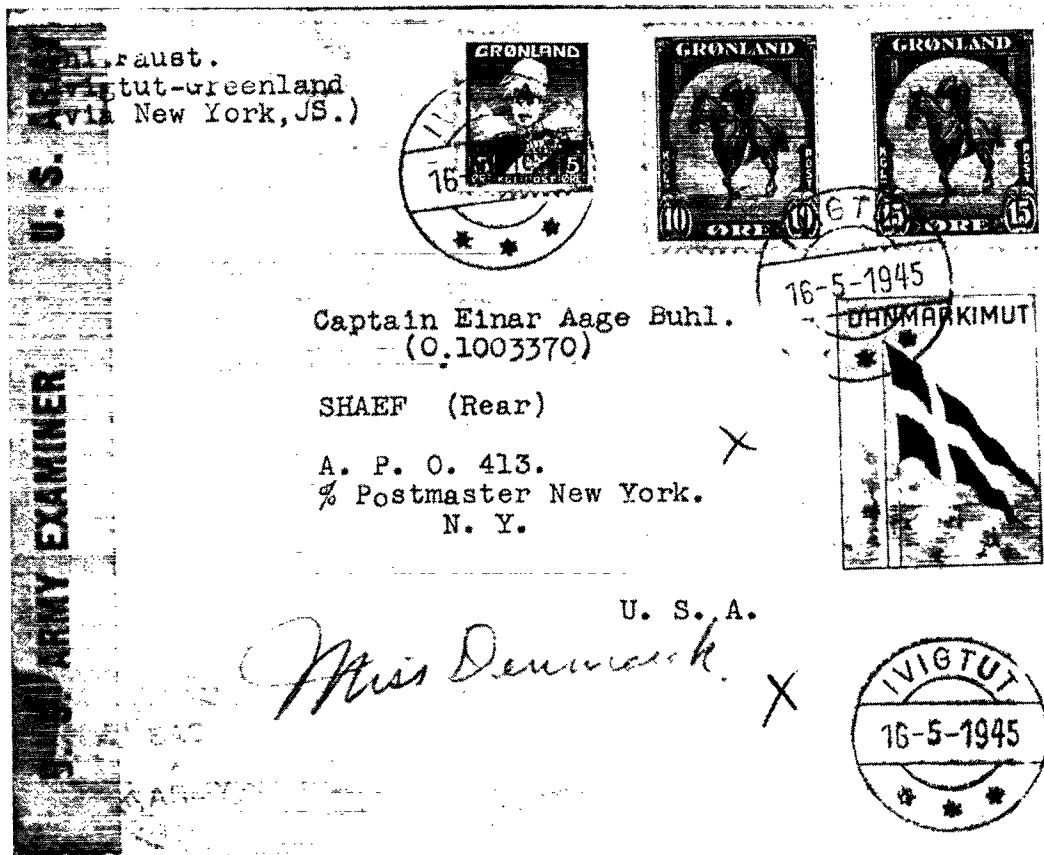
Når man betragter de grønlandske stålstukne frimærker under lup, vil man bemærke, at der især i de stærkt farvede områder kan mangle lidt farve hidrørende fra utilstrækkelig farveføring. Det er især de mørke, ensfarvede felter omkring værdiangivelserne, der er vanskelige at få frem uden farvemangel, og da kvaliteten for papir og farvestof var blevet noget forringet efter krigen, blev det nødvendigt at omgrave reliefmøletterne til 1 øre og 5 øres mærkerne.

For 1 øres mærkernes vedkommende er den sidste fabrikation, nr. 788, udsendt i type II, der kendetegnes med fine, lyse streger på kryds og tværs i felterne omkring værdiangivelsen. Desuden er der ikke noget punktum efter gravørens signatur under mærkebilledet til højre, hvor der står J·B·sc. ved type I og J·B·sc ved type II.

Den anden fabrikation af 5 øres mærkerne, nr. 700, er fremstillet i såvel type I som i type II. Her kendetegnes type II foruden ved de meget fine streger i værdifeltet og det manglende punktum efter sc med en lille streg under B i gravørens signatur, ligesom punktummerne mellem J og B og sc er mere kommaagtige i type I, men de er fine og runde i type II.

Under krigen var det meget vanskeligt at korrespondere med Grønland. En tid blev postforsendelserne ekspederet via Rusland og Sibirien for endelig i de sidste krigsår at finde en mere fast luftpostrute via Portugal og USA. Forsendelserne til og fra Grønland under krigen findes med mange forskellige censurstempler, amerikanske, engelske og tyske og undertiden forskellige censureringer af samme forsendelse. Censurstemplerne skiftede, ligesom de påsatte klæbestrimler fra de åbnede forsendelser var af forskelligt papir og i forskellig udførelse. - Der kan opsættes en hel special-samling heraf.

Den lokale danske administration på Grønland kunne i løbet af 1944 se, at det blev nødvendigt at få fremskaffet nogle frimærker fra anden side, da forbindelsen med Danmark ikke gjorde det muligt at få fremsendt de reglementerede grønlandske frimærker. Der blev derfor afgivet ordre til fremstilling af en ny serie frimærker i Amerika. Den blev leveret af American Bank Note Company i New

*Kvvert med amerikansk censurering
samt påklæbet det i Grønland udsendte indsamlingsmærke for Danmarks genrejsning.*

York efter tegninger udarbejdet af samme firma. De små værdier er også her trykt i ark a 100 stk. (10×10), men det drejer sig kun om 1, 5, 7 øres mærkerne, der er fremstillet i så godt som normal størrelse. Den afviger lidt fra den almindelige danske og grønlandske størrelse. De øvrige mærker er i ca. 1½ dansk størrelse og er trykt i ark a 50 stk. (5×10). Takningen er 12, og mærkerne er uden vandmærke.

Frimærkerne blev udsendt den 1. februar 1945 i et oplag af 100.000 sæt, hvoraf 30.000 sæt senere blev overtrykt med teksten *Danmark befriet - 5. Maj 1945* i rød eller blå farve. De seks store mærker findes såvel med rødt som med blåt overtryk.

Senere fremkom det 30 øres mærke med omvendt overtryk, og efterhånden som årene er gået, er også alle de andre mærker i sættet fremkommet med omvendt overtryk.

I begyndelsen af året 1945 fremkom meddelelser om disse frimærker i den svenske filatelistiske presse. Der blev også omtalt mærker med overtryk „*Greenel*“, en forkortelse af *Greenland Delegation*, hvorfra administrationen af Grønland blev foretaget under krigen. Disse mærker skulle være blevet udsendt som tjenestemærker, men der har dog indtil nu ikke vist sig nogle mærker med dette overtryk på markedet.

Hen på efteråret 1945 fik man meddelelse om det ovenfor anførte overtryk om befrielsen den 5. maj, og der blev stort røre i de danske dagblade om sagen. Frimærkesamlerne og -handlerne følte sig helt forbigået i denne sag.

Grønlands Styrelse i København gjorde et meget stort arbejde for at fremskaffe nogle sæt af frimærkerne til salg herhjemme. Det lykkedes i første omgang at fremskaffe 1800 kuverter, der var blevet afstemplede ved de forskellige poststationer i Grønland på udgivelsesdagen den 1. februar 1945, der manglede kun forsendelser fra Thule. De er først kommet frem til salg i 1958.

Kuverterne blev efter direktør Knud Oldendows bestemmelse solgt ved offentlig auktion den 1., 3., 4. december 1945. Det var den bedste måde, hvorpå samlere såvel i København som i provinsen kunne få samme mulighed for at erhverve sig en førstedagskuvert med et helt sæt af de i Amerika trykte grønlandske frimærker.

Overskuddet fra auktionen skulle gå til velgørende formål på Grønland, og samtidig havde Styrelsen sikret sig et antal sparemærkebøger, der indeholdt Pakkeporto-mærker annullerede med de forskellige avane-nummerstempler. De blev solgt såvel enkeltvis som i bundter. Det samme var tilfældet med førstedagskuverterne, der ligeledes blev solgt enkeltvis samt i sæt med 19 kuverter, altså alle poststationerne undtagen Thule. Priserne for kuverterne lå fra ca. 18 til 35 kroner for stykket.

Den 6. februar 1946 blev der indrykket følgende annonce i dagbladene:

Meddelelse fra Grønlands Styrelse.

Det meddeles, at man efter talrige Forespørgsler og Henstillinger fra danske Frimærkesamlere har hjemkaldt Restbeholdningerne af de i Amerika under Krigen trykte grønlandske Frimærker, som forefindes i følgende Værdier 1, 5, 7, 10, 15 og 30 øre samt 1, 2 og 5 Kroner. Mærkerne er nu hjemkommet i to Udgaver

1. Ustemplede Frimærker uden Overtryk og
2. Frimærker af samme Art overtrykt *Danmark befriet - 5. Maj 1945.*

Bestillinger modtages på følgende Betingelser:

Beløbet Kr. 8,68 pr. Sæt indsendes til Grønlands Styrelse, Slotsholmsgade 10, K, i en anbefalet Konvolut mærket „Frimærker“ vedlagt adresseret Svarkuvert med Anbefalingsporto. Betalingen maa kun vedlægges i Kontanter eller noterede Checks.

Af Type 1 kan private Samlere købe indtil 5 Sæt, Frimærkehandlere indtil 100 Sæt og Grossister indenfor Frimærkebranchen indtil 500 Sæt. De handlendes Tilknytning til Frimærkebranchen kan om fornødent forlanges dokumenteret.

Af Type 2 kan kun købes et enkelt Sæt af hver Køber. Disse Mærker sendes iøvrigt kun til Privatadresser. Af denne Type foreligger ca. 4300 komplette Sæt og ca. 4700 ufuldstændige Sæt, idet 1, 5, 7 Øres Mærkerne mangler. Bestillinger udover 4300 Sæt af Type 2 bliver derfor vedlagt 13 Øre i danske Frimærker til Erstatning for de manglende grønlandske Frimærker.

Bestillinger paa begge Typer kan indsendes indtil Lørdag den 23. ds. Ekspeditionsfrist ca. 14 Dage. Saafremt Antallet af Bestillinger er større end den forhaandenværende Beholdning, forbeholder man sig Ret til en Reduktion respektive Tilbagesendelse af de indsendte Beløb.

Kontantsalg til personligt fremmødte finder ikke Sted, Bestillingerne ekspederes kun efter de ovenfor anførte Regler igennem Posten. Eventuelle Reklamationer modtages inden 5 Dage fra Afsendelsesdatoen, Ombytning vil i saa Fald ske i danske Frimærker eller Penge.

Ordre til Udlandet ekspederes ikke.

Fra Grønlands Styrelse blev det meddelt, at der var fremskaffet ca. 45.000 sæt af type 1, altså de almindelige mærker. Af type 2 med overtryk var der solgt 20.000 sæt i Amerika, og der var så sendt ca. 5000 sæt til Grønland til forhandling deroppe samt 5000 sæt til Danmark. På en eller anden måde blev de tre små værdier desværre væk undervejs til Grønland for en del af oplagets vedkommende, og det er årsagen til, at der nu udbydes ca. 4700 sæt uden disse tre værdier.

Først i 1957 er de tre bortkomne mærkeværdier dukket op til salg herhjemme, men det er til en pris, der er 200 gange større end pålydende. Det har således været en god forretning for vedkommende, der har ordnet bortkomsten.

Af den samlede beholdning er der fra Styrelsens side blevet sendt en del sæt til Grønland til salg deroppe. Hidtil havde mærkerne slet ikke været til salg på Grønland, og det var jo nødvendigt for at legalisere dem.

Selv havde jeg forbindelse med en læge, der var på rejse op langs vestkysten, og det lykkedes først ved ankomsten til Upernavik i oktober måned at købe et par sæt af frimærkerne deroppe. De var udsolgt ved alle kolonierne undervejs. Men dette bekræfter dog, at frimærkerne virkelig har været til offentlig salg i Grønland, og det er det vigtigste i denne sag.

Den overtrykte serie har siden salget foregik i 1946 været handlet fra ca. 60 til nu 120 kroner pr. sæt på grund af det meget lille oplag.

1 øre	grå-violet	sæl på isflage	70.000 mærker.
5 øre	vinrød-brun	sæl på isflage	70.000 mærker.
7 øre	grøn-grå	sæl på isflage	70.000 mærker.
10 øre	lilla-olivengrøn	Chr. X til hest	70.000 mærker.
15 øre	rød-ultramarin	Chr. X til hest	70.000 mærker.
30 øre	blå-brunrød	hundeslæde	70.000 mærker.
1 kr.	brun-grå	isbjørn	70.000 mærker.
2 kr.	mørkbrun-grøn	kajakroer	70.000 mærker.
5 kr.	mørklilla-gråbrun	edderfugl	70.000 mærker.

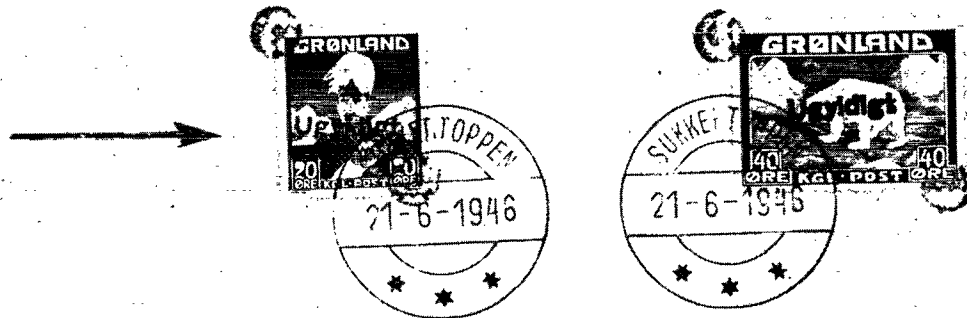

Førstedagskuvert frankeret med fem af de overtrykte frimærker.

1 øre	rødt overtryk	Danmark befriet	30.000 mærker.
5 øre	blåt overtryk	Danmark befriet	30.000 mærker.
7 øre	rødt overtryk	Danmark befriet	30.000 mærker.
10 øre	blåt overtryk eller rødt overtryk		30.000 mærker.
15 øre	rødt overtryk eller blåt overtryk		30.000 mærker.
30 øre	blåt overtryk eller rødt overtryk		30.000 mærker.
1 kr.	rødt overtryk eller blåt overtryk		30.000 mærker.
2 kr.	rødt overtryk eller blåt overtryk		30.000 mærker.
5 kr.	blåt overtryk eller rødt overtryk		30.000 mærker.

Ovenstående opstilling skal forstås således, at det først anførte overtryk er det almindeligste, men man ved ikke, hvor stort et oplag, der findes af hver farve. Tilsammen er der udsendt 30.000 mærker af hver værdi, med undtagelse af de 100 sæt, der efterhånden er fremkommet med omvendt overtryk, og som må gå fra det samlede oplags-antal.

Der er indløbet tre tegnefejl på frimærkerne i den i Amerika trykte udgave. På de tre første værdier er der afbildet en sælart, der ikke lever i Grønland. Kong Christians hest er pasgænger, og på det 30 øres frimærke er der afbildet et nord-

Mærkerne er ugyldige iflg
Grønlands Styrelses
Telegram af 2/5-46 Nr3222

Sukkertoppen

2.1. C. L. L. L.

Herr K. Lindskog
Grønløkkevej 13
- O d e n s e -

Kort med de to med „Ugyldigt“ overstemplede frimærker, visende at forsendelsen trods overstemplingen ikke er sat i strafporto.

amerikansk hundespannd, hvor hundene er forspændt to og to ved siden af hinanden, medens hundespanndet i Grønland er forspændt i vifteform.

Ved cirkulære af 25. april 1946 meddelte Postvæsenets salgskontor:

Det meddeles herved, at Grønlands Styrelse har ladet fremstille 2 nye grønlandske Postfrimærker, nemlig 20 Øre rød (Kongetype) og 40 Øre blaa (Isbjørntype), sidstnævnte i Ark a 50 Stk. Frimærkerne vil tidligst blive taget i Brug paa Grønland den 1. Maj d. A. Fra samme Dag vil de være til Salg ved Kontoret.

Her kommer vi så til det modsatte forhold som ved frimærkerne i 1927, hvor de ugyldige mærker blev gjort gyldige. - Der findes nemlig forsendelser afstemplede ved Sukkertoppen og ved Egedesminde den 21. maj 1946, hvor der henover frimærkerne er stemplet - *Ugyldigt* -. Ved kolonien Sukkertoppen har der tilmed været anvendt blå farve til det røde 20 øres mærke og rød farve til det blå 40 øres frimærke, hvorimod Egedesminde har afstemplet med sort farve på begge mærkerne.

Ved nærmere undersøgelse af sagen om ugyldiggørelsen af frimærkerne, dagen efter udgivelsen, viste det sig, at Grønlands Styrelse havde udsendt et telegram nr. 3222 den 2. maj. Heri er anført, at frimærkerne først var frankeringsgyldige,

når samtlige kolonier havde modtaget mærkerne. Denne dato blev ansat til den 1. august 1946.

20 øre	rød	Christian X	fabrikation nr. 696
40 øre	blå	isbjørnen	fabrikation nr. 701

I anledning af tronskiftet i 1947 blev det nødvendigt at fremstille nye grønlandske frimærker med kong Frederik den IX's portræt, og om disse mærker udsendtes fra Postvæsenet den 12. juli 1950 et cirkulære, hvori det meddeltes, at Grønlandsdepartementet, som det nu hedder, har ladet fremstille nye frimærker med kong Frederik den IX i admiralsuniform i værdierne 1, 5, 10, 15, 25 øre samt 50 øre, 1 og 2 kroners mærker med billede af ishavsskibet „Gustav Holm“, disse sidste mærker er i 1½ gang almindelig frimærkestørrelse og trykt i ark a 50 stk. Begge mærkerne er tegnet af tegneren Viggo Bang, og gravurerne er udført af gravør Bent Jacobsen. Mærkerne er fremstillet i ståltryk, og takningen er 12¾.

Det anførtes, at frimærkerne ville være til salg på Grønland fra den 15. august, og fra samme dag kunne de købes ved salgskontoret i København.

Der blev denne gang indført førstedags-afstempling ved postkontoret i Godthåb, hvor der blev anvendt et poststempel med teksten: *Godthåb - 15. aug. 1950 - Frimærkets udgivelsesdag.*

Serien er den 1. december 1953 blevet udvidet med et 30 øres mærke i blå farve (kongetypen), og ved dette mærkes udgivelse fandt der også førstedags-afstempling sted i Godthåb.

Det blev efterhånden også nødvendigt med udsendelse af et frimærke med værdi 5 kroner til brug for de efterhånden mange dyre luftpostforsendelser. - Dette mærke udkom den 14. august 1958 trykt i grå farve i „Gustav Holm“ typen.

Indtil nu er denne serie udsendt i nedenstående fabrikationer:

1 øre	grønsort	Frederik IX	nr. 972, 1250, 1292, 1341, 1351, 1364.
5 øre	vinrød	Frederik IX	nr. 966.
10 øre	grøn	Frederik IX	nr. 967.
15 øre	gråviolet	Frederik IX	nr. 968.
25 øre	rød	Frederik IX	nr. 971.
30 øre	mørkblå	Frederik IX	nr. 1141 den 1.-12. 1953 samt nr. 1363.
50 øre	blå	ishavsskib	nr. 964.
1 kr.	brun	ishavsskib	nr. 975.
2 kr.	rød	ishavsskib	nr. 978.
5 kr.	grå	ishavsskib	nr. 1442 den 14.-8. 1958.

Interessen for de grønlandske frimærker er stærkt stigende, og det viser sig bl. a. i de mange trykoplæg, der efterhånden er fremstillet af 1 øres mærket. De opkøbes i meget stor stil af frimærkehandlerne og anvendes i frimærkepakker til salg i udlandet.

Forsendelse med krigsstemplet fra Bermuda.

I 1941 havde kolonien Jakobshavn 200 års jubilæum, og i den anledning fremsendte jeg en del forsendelser frankerede med 1, 7, 1, 10, 1 øres frimærker til afstempling på jubilæumsdagen. Disse forsendelser blev stemplede den 13.-8. 1941 og kom hjem forsynet med klæbestrimmel på bagsiden med teksten: Geöffnet - Oberkommando der Wehrmacht.

Samtidig havde jeg fremsendt 10 større kuverter påsat en hel serie frimærker af første udgave, men disse forsendelser, der var afgivet til fremsendelse som anbefalede breve, modtog jeg ikke.

Efter krigen kom jeg til at korrespondere med en kaptajn i den amerikanske hær. Han var også interesseret i frimærker, det var dog fra Island. Vi udvekslede en del materiale, og han lovede mig at fremskaffe materiale fra Amerika med forsendelser fra Grønland fra krigsårene.

Stor var min forbavselse i 1953, da jeg som den første kuvert i et sådant udvalg finder min egen kuvert fra Jakobshavn med hele serien påsat. Kuverten var også stemplet den 13.-8. 1941 som de små kuverter, og den var rigtig afsendt som rec.-brev. Nu kostede den blot \$ 3,00, såfremt jeg ønskede at købe den, og det var jeg jo nødsaget til, idet sagen nu interesserede mig en hel del.

På bagsiden var den afstemplet i *New York* den 13.-9. 1941, og så var der anbragt et gummistempel med teksten: *Released by Price Court* - og jeg regnede med, at dette var løsningen på gåden, hvilket senere viste sig at være rigtigt.

Jeg reklamerede til Generaldirektoratet for Post- og Telegrafvæsenet og til Den kongelige grønlandske Handel, idet jeg mente, det måtte kunne lade sig gøre at få en erstatning for disse breve, der var afsendt fra Jakobshavn som anbefalede breve.

Sagen gik videre til poststyrelsen i De forenede Stater, og derfra kom der meddelelse om, at brevforsendelser under krigen, der passerede USA, og som var bestemt til andre lande, blev underkastet engelsk censur på Bermuda. - Noget af denne post var blevet tilbageholdt og senere konfiskeret. På forespørgsel til de engelske censur-autoriteter på den tid blev det meddelt, at ethvert spørgsmål med hensyn til disse forsendelser skulle adresseres til rigsadvokaten i Bermuda.

Denne henvendelse blev foretaget til H. M. Prokurator General, Storey's Gate, St. James Park, London, S. W. 1, og det blev derfra oplyst, at en væsentlig del af de beslaglagte forsendelser var gået tabt ved bombeangreb. Resten var enten blevet tilintetgjort eller solgt ved auktioner, ved hvilke der dog, efter hvad der blev oplyst, kun skulle være indkommet minimale beløb. Det meddeltes, at der i enkelte tilfælde har været ydet afsenderne erstatning for forsendelser, men det har kun været nogle få procent af den virkelige værdi. Generaldirektoratet og Den kongelige grønlandske Handel foreslog derfor at lade sagen falde for mit vedkommende. Det er alligevel ejendommeligt at skulle betale \$ 3,00 for at få sin egen forsendelse retur til samlingen. -

Efter oprettelsen af den faste luftpostforbindelse fra Grønland til København med SAS-rutemaskinen, der mellemlander i Sdr. Strømfjord flere gange om ugen, er behovet for frimærker i 60 øres værdien vokset, da dette er portoen for et aerogram til hele verden.

Det blev derfor nødvendigt at udsende 60 øres frimærker, og i første omgang blev der foretaget overtryk på det blå 40 øres og det gulbrune 1 kroners frimærke af isbjørnetyper fra første udgave. -

Mærkerne udsendtes den 8. marts 1956, og der fandt ikke nogen egentlig førstedags-afstempling sted, men man kunne fremsende forsendelser til postkontoret i Sdr. Strømfjord til afstempling på udgivelsesdagen.

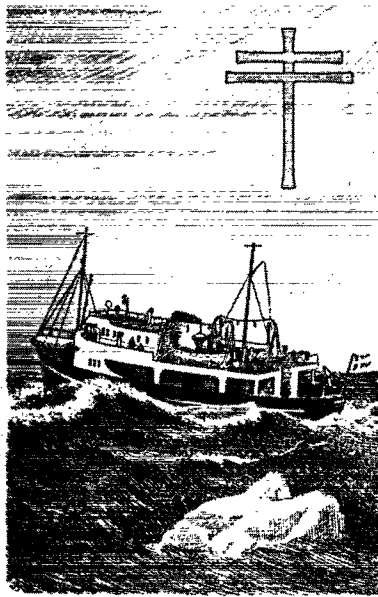
Begge mærkerne er kun trykt i et oplag, hvorfor disse overtrykte restoplagsmærker kun forefindes i ret begrænset antal, og der er derfor mulighed for et par virkelig gode frimærker til samlerne som byttemateriale. - Det 1 kroners mærke er således allerede udsolgt, og der er ikke mange tilbage af 40 øres mærkerne.

Året efter fremkom så meddelelse om et virkeligt 60 øres frimærke, teksten lød således:

Grønlands postvæsen fremstiller et nyt 60 øres frimærke i mørkeblå farve med motiv fra et grønlandsk sagn „Havets moder“.

Tegningen er udført af den grønlandske kunstner Jens Rosing, og gravuren af gravør Bent Jacobsen. Frimærket er 1½ gang almindelig frimærkestørrelse, og arkene er à 50 stk.

Frimærket vil være til salg på Grønland fra den 2. maj 1957. Takningen er 12¾, og mærkerne er uden vandmærke. -

Herr Karlo Lindskog,
Westermannsvej 4,
Odense.

Tuberkuloseundersøgelseskipet
MISIGSSUT

Førstedagskuvert med det grønlandske tuberkulose frimærke.

Motivet til frimærket er hentet fra det fælleseskimoiske sagn „Havets moder“, der fortæller følgende:

En ung kvinde blev engang giftet bort til en stormmåge. Efter at giftermålet var kommet i stand, fortrød kvindens fader, at han havde giftet hende bort, hvorfor han i en konebåd hentede hende tilbage. Stormmågen kom hjem temmelig kort efter, at konen var taget af sted sammen med sin fader. Den forfulgte konebåden, og herved rejste der sig en voldsom storm, som først stilnede af, da faderen kastede sin datter over bord.

Datteren sank straks til havets bund, hvor hun kom til at råde over alle dyr, både land- og sødyr, fugle o. s. v.

Kvinden, som nu sad på havbunden, havde dog stadig føling med menneskene på land på den måde, at hver gang et af menneskene fra hendes hjemlige boplads syndede, satte der sig smuds i hendes hår. På bopladsen havde man herefter altid mulighed for at have rigelig mad, idet man, når misrøgt hærgede bopladsen, sendte en åndemaner på åndeflugt ned til hende, og når han redte hendes hår, fremkom der af smudset dyr af alle arter, som kom op til menneskenes land.

Den 22. maj 1958 opfyldte Grønlands postvæsen et løfte til „Kong Frederik IX og Dr. Ingrid's fond til bekæmpelse af tuberkulose i Grønland“ ved at udsende

50 øres mærket i ishavsskibstypen med rødt overtryk 30+10 øre samt Lorraine-kors. Tillægsprisen vil ubeskåret tilfalde fonden.

Tegneren Viggo Bang har tegnet en smuk førstedagskuvert med tuberkuloseundersøgelsesskibet „Misigssut“, og overskud fra salget af kuverten tilfalder også fonden.

Endelig besluttedes det i anledning af 200 året for Hans Egedes død at mindes hans indsats ved at udsende et 30 øres frimærke med hans portræt. - Frimærket er tegnet af tegneren Viggo Bang efter et maleri udført af Johan Hørner i 1740. - Gravuren er udført af den finske gravør Birger Ekholm.

Trods grundlovsændringen af 5. juni 1953, hvorefter Grønland ikke mere er en koloni, udgives der som anført stadig specielle grønlandske frimærker, og dette forhold er udførligt beskrevet i fuldmægtig Jens Fynbo's artikel i tidsskriftet side 253 i juli måned 1958. -

Den nye postordning, der trådte i kraft den 1. juni 1958, er også udførligt beskrevet i samme artikel. - Den hidtil gældende portofrihed for den interne postbefordring i Grønland er ophævet, og der er samtidig hermed oprettet 62 postindleveringssteder. -

